

LIDEGAARD OG MANTHORPE I DUEL OM UDBUDSPOLITIKKEN

TEKST: SØREN EGERT
ILLUSTRATION: GRAFIRAF

Dansk Byggeris Årsdag satte bl.a. innovation, energi og bæredygtighed på dagsordenen, da byggebranchens frontfigurer 16. maj 2013 mødtes i Tivoli Congress Center i København. Årsdagen gav plads til branchespecifikke debatter. En af dem stillede det enkle spørgsmål: Er fremtiden grøn?

Martin Manthorpe, direktør for Strategi & Forretningsudvikling, Marked & Kunder i NCC, rettede meget direkte sit indlæg til Klima-, energi- og bygningsminister Martin Lidegaard (R). Ministeren blev mødt af et engageret publikum og af målrettede indlæg.

Et af dem kom fra Martin Manthorpe, som lagde hårdt og direkte fra land:

– Jeg vil gerne rejse et branchedilemma. Vi fylder cirka ti pct. af samfundsøkonomien, vores branche står for 30 pct. af samfundets affaldsmængde, og 40 pct. af energiforbruget finder sted i de bygninger, vi opholder os i. Og vi er altså inden døre i 90 pct. af tiden. Senest er det kommet frem, at det globale niveau for CO₂-udslip nu har passeret 400 ppm (parts per million), målt i forhold til det samlede luftvolumen. Tallet har aldrig været højere. Vi taler med andre ord om, at en psykologisk meget vigtig grænse er nået. Også derfor skal der være fokus på byggeri, indledte Martin Manthorpe.

Forventningerne

– Kravene til vores branche er soleklare. Vi skal tænke nyt. Og vi skal skabe på en ny måde. Og det skal gå stærkt, vi taler vel om to eller tre årtier.

Dertil kommer, at vi er underlagt forventninger om, at vi konstant øger produktiviteten. Ser man på vores branche, så har de syv største entreprenørselskaber 17 pct. af markedet. Ser vi fx på Sverige tegner de tre største selskaber sig her for over halvdelen af omsætningen. Der er en lignende tendens i Tyskland. I Danmark har vi 30.000 virksomheder indenfor bygge- og anlægsbranchen. Færre end 100 virksomheder har flere end 100 ansatte, 90 pct. af virksomhederne har reelt mellem en og ni ansatte. Vi har med andre ord en håndværkskultur, hvor småt er godt. I branchen har vi desuden adskilt viden i form af ikke-ansvarstagende rådgivning og så produktion og leverancer. Det stiller branchen i et klart dilemma: Hvordan skal vores branche møde ressource- og klimadagsordenen, når stat, regioner og kommuner ikke belønner nytænkning men hele tiden udbyder ud fra laveste pris og lokale hensyn, spurgte Martin Manthorpe.

Nytænkningen

Klima-, energi- og bygningsminister Martin Lidegaard trak sine egne og personlige indtryk ind i sit svar: – Martin Manthorpes opsummering af de faktiske forhold i branchen er udmærket men måske lidt for forsimplet. Overdrivelse fremme forståelsen, siger man jo, men når jeg kommer rundt i landet er det mit indtryk, at der bliver tænkt innovativt. Lad mig nævne rådhuset i Viborg. Super flot. Super lækkert. Super energieffektivt. Rådhuset har tjent sig selv hjem i løbet af fire år. Indeklimaet er perfekt, der er tænkt arkitektoniske og æstetiske løsninger ind i byggeriet, og jeg har faktisk flere eksempler på det samme. Så jeg vil sige til min navnebroder: Du har ikke ret i det med nytænkningen. Men jeg medgiver gerne, at nytænkning kunne finde sted i større omfang både lokalt og i staten som sådan. Vi kigger på det, og jeg forventer gode indspark fra de folk, der sidder og arbejder med vores bygningsreguleringsstrategi. Her bliver der jo specifikt arbejdet med det offentliges rolle som udbyder. For mig at se burde det i øvrigt være reglen og ikke undtagelsen, at man tager driften med i udbuddet. Så er vi da i det mindste kommet et stykke vej, sagde Martin Lidegaard.

Dilemmaet

Ministeren henholdt sig i øvrigt til, at der ikke er lette løsninger på de dilemmaer, byggebranchen og alle andre brancher for den sags skyld står i:

– Mit svar på Martin Manthorpes dilemma er, at når vi tager fat på byggeregulativerne, så er der flere skoler. Innovationsskolen fx siger, at ministeren bliver nødt til at stille meget mere specifikke krav til byggeriet, komponentkrav, specifikationskrav m.m. for at tvinge innovationen frem.

En anden skole siger: drop komponentkrav osv. Stil i stedet et funktionskrav, fx nul energiforbrug og lad det være helt op til leverandøren, hvordan vedkommende vil opfylde det krav. Synspunktet er altså, at du får maksimalt ud af at slippe det hele fri. Efter min mening taler vi her om et ægte dilemma, når vi skal beslutte os for metoder, der kan bruges til at opnå innovation, sagde Martin Lidegaard.

Bedste løsning

– Som jeg hører ministeren, så skal vi jo åbenbart rykke på ganske mange fronter. Ikke kun ministerier eller Dansk Byggeri, vi skal gøre det i fællesskab. I forhold til diverse krav tror jeg nok mest på markedskræfter. Men af og til skal samfundet – i stedet for at designe den færdige løsning og byde ud i laveste pris – udbyde *problemet*. Hvem kan komme med den bedste løsning. Fx er den måde man har valgt at tackle sygehusbyggerierne på ikke hensigtsmæssig. Vi taler om investeringer for 45 milliarder kroner. I stedet for at detailprojektere og tro på at man kan overholde den budgetterede pris, burde man ha lavet en form for omvendt udbud ved simpelthen at spørge markedet: Hvem kan give os mest sygehus for 45 milliarder kroner, pointerede Martin Manthorpe.

Nye kontrakttyper?

I en form for opsamling af debatten mellem bl.a. Martin Manthorpe og Martin Lidegaard opsummerede direktør Michael H. Nielsen fra Dansk Byggeri: – Vi kommer til at se mere af det, som fx Københavns kommune fokuserer på. Nemlig at det bliver totaløkonomien i et udbud, som er afgørende. Og vi ser da også kommuner og andre i det offentlige, som udbyder i form af offentlige-private innovationskontrakter. Overordnet mener jeg, at innovation også afhænger af, om der er incitamenter til stede. Man kan forestille sig, at en entreprenør skal kunne se på bundlinjen, hvis et projekt, der indebærer innovation, ikke forløber helt som det skulle. I bund og grund handler det jo om, hvordan kontrakter udformes. Jeg tror, vi får helt nye kontrakttyper at se, og det vil bringe viden i spil på en helt anden og ny måde, vurderede Michael H. Nielsen.